

Forssan museo

FORSSA
Haudankorva
Salmistonmäki

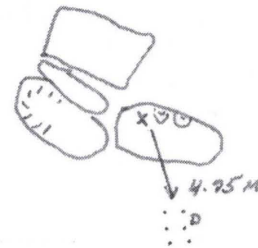
Peruskartta 2113 07 Tammela
kaivauspaikan koordinaatit: p= 6748 297, i= 3318 826
keskikoordinaatit: p= 6748 283, i= 3318 877
z = n. 100
kl. Haudankorva
tl. Salmisto, 61-401-2-40
om. Forssan kaupunki, os. Turuntie 18, PL 62, 30101 Forssa
Löydöt: KM 35749: 1-9, KM 36503:1-29
Valokuvat: Forssan museo D 665-669
Inventointi: Petro Pesonen 2005
Julkaisu: Forssan arkeologinen inventointi 2005. Hämeen liitto.

Forssan Salmistonmäen varhaismetallikautisen asuinpaikan kaivaus 1.6.2006

Petro Pesonen löysi Salmistonmäen asuinpaikan suorittaessaan muinaisjäännösten inventointia Forssassa kesällä 2005. Tuolloin tekemistään kahdesta koekuopasta hän löysi 9 aviastianpalaa, 1 kpl. palanutta savea, kvartsikaapimen, 63 kvartsi-iskosta ja palaneen luun kappaleen (KM 36649: 1-9). Löytöjen ja topografian perusteella Pesonen määritteli Salmistonmäelle noin 150 x 40 m laajuisen lähes itä-länsi –suuntaisen asuinpaikan. Sen lisäksi Petro Pesonen löysi kaivauspaikasta noin 35 m luoteeseen olevalta, muutaman metrin ylemmältä tasanteelta (koordinaatit: p= 6748 326, i= 3318 807) kvartsi-iskoksen, jota hän ei ottanut talteen.

Kaivaus toteutettiin osana Forssan Yhteislyseon lukion arkeologian kurssia ja oli yhden päivän mittainen. Opiskelijoita kaivauksella oli historian opettaja Jari Isotalon johdolla kuusi. Heidän lisäksi mukana oli vapaaehtoisena Turussa arkeologiaa opiskeleva Jasse Tiilikkala (Kuva 3).

Kaivauspaikaksi valittiin yllä koordinaatein mainittu Pesosen tekemän koekuopan paikka. Siihen paalutettiin maaston viettoa noudattaen lähes pohjois-etelä –suuntainen neljä metriä pitkä ja puoli metriä levä tutkimusalue (Kuvat 1 ja 2). Pesosen tekemä koekuoppa on alueen keskellä, ruutujen B ja C rajalla. Kiintopiste merkittiin hakatulla ristillä, ohessa olevan piirroksen mukaisesti, 4,95 m kaivauksen eteläreunasta etelään olevaan kiveen. Kiintopisteen korkeuden, 99.73 mpy, määrittivät Forssan kaupungin mittamiehet.

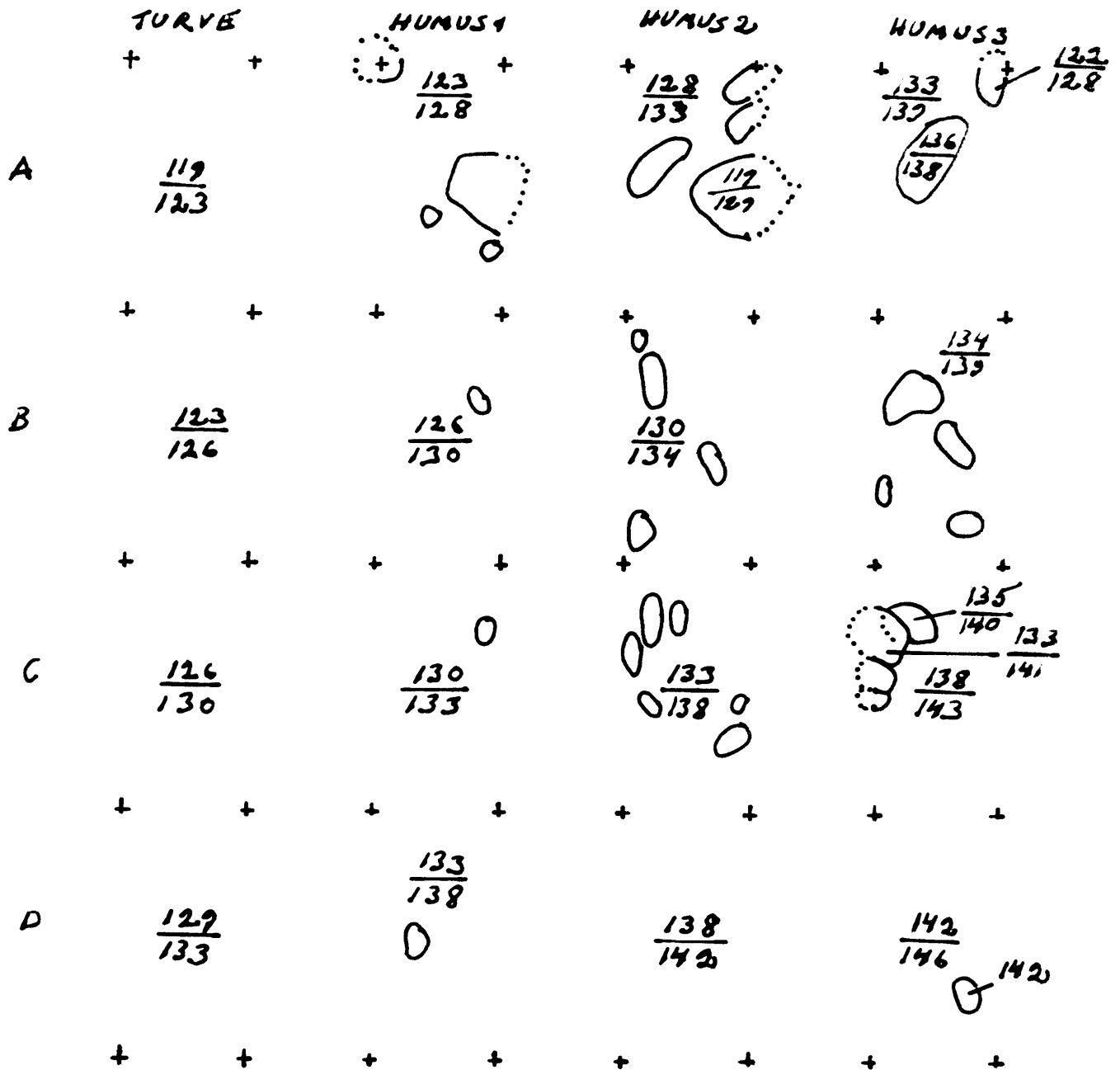
Kaivaus aloitettiin turpeenpoiston jälkeen rehevämultaisesta humusmaasta, josta heti alusta alkaen oli pieniä kvartsinsiruja. Humusta kaivettiin kolme kerrosta. Kvartsinpalat suurenivat alaspäin mentäessä. Ruuduissa A ja B oli nokista maata, hiilen siruja ja muutama tiilen muru. Kaikissa ruuduissa oli humuksessa harvakseltaan palaneita kiviä. Humus 3:n jälkeen maalaji muuttui harmaaksi hiesuksi. Kaivaus lopetettiin hiesun yläosaan (Kuvat 4 ja 5).

Forssa Salmistonmäki, kaivauslöydöt 2006

KM 36503:

1. Kvartsi-iskoksia, 5 kpl. Ruutu A, humus 1.
2. Kvartsi-iskoksia, 4 kpl. Ruutu B, humus 1.
3. Palanutta luuta, 1 kpl. Ruutu B, humus 1.
4. Kvartsi-iskoksia, 4 kpl. Ruutu C, humus 1.
5. Palanutta luuta, 1 kpl. Ruutu C, humus 1.
6. Kvartsi-iskoksia, 13 kpl. Ruutu D, humus 1.
7. Palanutta luuta, 1 kpl. Ruutu D, humus 1.
8. Määrittelemätöntä ainetta, 2 kpl. Ruutu D, humus 1.
9. Kvartsi-iskoksia, 18 kpl. Ruutu A, humus 2.
10. Pii-iskos, harmaa, 1 kpl. Ruutu A, humus 2.
11. Luuta, palamaton, 1 kpl. Ruutu A, humus 2.
12. Kvartsi-iskoksia, 28 kpl. Ruutu B, humus 2.
13. Palanutta luuta, 1 kpl. Ruutu B, humus 2.
14. Kvartsi-iskoksia, 26 kpl. Ruutu C, humus 2.
15. Palanutta luuta, 6 kpl. Ruutu C, humus 2.
16. Kvartsi-iskoksia, 31 kpl. Ruutu D, humus 2.
17. Pii-iskos, harmaa, 1 kpl. Ruutu D, humus 2.
18. Palanutta luuta, 1 kpl. Ruutu D, humus 2.
19. Määrittelemätöntä ainetta, 3 kpl. Ruutu D, humus 2.
20. Kvartsi-iskoksia, 20 kpl. Ruutu A, humus 3.
21. Kvartsi-iskoksia, 24 kpl. Ruutu B, humus 3.
22. Palanutta luuta, 1 kpl. Ruutu B, humus 3.
23. Kvartsi-iskoksia, 35 kpl. Ruutu C, humus 3.
24. Palanutta luuta, 5 kpl. Ruutu C, humus 3.
25. Kvartsi-iskoksia, 63 kpl. Ruutu D, humus 3.
26. Palanutta luuta, 25 kpl. Ruutu D, humus 3.
27. Saviastianpaloja, pieniä, hiekkasekoitteisia, 2 kpl. Ruutu D, humus 3.
28. Palanutta savea, 1 kpl. Ruutu D, humus 3.
29. Määrittelemätöntä ainetta, 2 kpl. Ruutu D, humus 3.

FORSSA SALMISTONMÄKI 7
 TASOKARTAT TURVE JA HUMUS 1-3
 1:25
 KP 99.73 MPY
 KPL 133
 L. POHJAKALLIO 2006

K.1. KAIVAUSALUE PAALUTETTUNA.
KUVA LUOTTEESTA.

K.2. KAIVAUSALUE PAALUTETTUNA.
KUVA KAAKOSTA.

K.3. HUMUSKERROSTA KAIVETAAN.
KUVA POKJOISESTA.

KUVAT L. JOHJAKALLIO 2006.

D.665.

K.1.

K.2.

D.666.

K.3.
D.667.

KUVA 4. D. 668.

HUMUKSEN JA HIESUN RAJA.
KUVA POHJOISESTA.

KUVA 5. D. 669.

HUMUKSEN JA HIESUN RAJA
KUVA ETELÄSTÄ.

Kaivauksen ruudut merkittiin A-D pohjoisesta etelään. Turpeenpoiston jälkeen humusta kaivettiin kolme noin 5 cm:n paksuista kerrosta (Tasokartat turve ja humus 1-3). Ylimmän kaivauserroksen löydöt olivat kvartsi-iskoksia, palanutta luuta ja vaaleaa pinnalta ruskeaa (ruosteista?) ainetta, josta en tiedä mitä se on (KM 36503: 8, 19 ja 29). Sitä oli samoilla kohdilla myös kummassakin alemmassa humuserroksessa. Toisessa humuserroksessa oli edellisten löytöainesten lisäksi kappale palamatonta luuta ja kaksi piiskosta. Kolmannessa humuserroksessa löytöaineisto täydentyi kahdelle pienellä saviastianpalamurulla ja pienellä saviastian tai palaneen saven kappaleella.

Pelkästään humuserroksen käsittäneen kaivauksen perustella voidaan todeta, että paikalla on tiilenmurujen ja palamattoman luun perusteella ollut selvästi esihistoriallista aikaa nuorempaa toimintaa. Siihen kuuluvat mahdollisesti myös palaneet kivet ja muut tulenpidon jäljet. Näistä johtuen esihistorialliselta vaikuttavaan aineistoon tulee suhtautua varauksella ja toivoa, että niiden asema selkeytyy alaspäin kaivettaessa. Siihen antavat toivoa humuksen alaosasta eli mahdollisen kulttuurikerroksen yläosasta löydetyt saviastianmurut.

Kaivaus lopetettiin humuksen ja sen alaisen hiesun, mahdollisen kulttuurikerroksen, rajaan. Kuoppaan laitettiin muovi ja se peitettiin kaivetulla maalla. Kaivauskertomusta kirjoitettaessa näyttää ilmeiseltä, että työ suoritetaan loppuun osana keväällä 2008 järjestetävää Forssan yhteislyseon arkeologian kurssia.

Forssassa 31.1.2007

